

Glasilno Mestne občine Ljubljana, letnik XVIII, številka 9, november 2013, ISSN 1318-797X

Ljubljana

4
Odpri
je Mediacijski
center Ljubljana

15
Leto kina
v Kinodvoru

3,6
Zapora
Slovenske ceste
za pretočnost
javnega prometa

27
Biotska pestrost
diatomej v Ljubljani

Ljubljana

*Niste običali v prometu.
Vi ste promet. In lahko izbirate.*

Jubilejni dobroteljni bazar SILA	2
29. Slovenski knjižni sejem	2
Marko Peterlin: Niste običali v prometu. Vi ste promet	3
Odprt Mediacijski center Ljubljana	4
Aina Šmid: Feminilereale	5
Vita Kontić: Dogodki in ukrepi evropskega tedna mobilnosti	6
Martin Skušek: Testni ekozelenec v Ljubljani	8
Andrej Klemenc: Kolesarski dan B track B	8
Tanja Hodnik, Alenka Žagar, Danči Maraž: Dostopnost grajenega okolja, komunikacij in storitev za ljudi z oviranostmi	9
Dr. Tanja Pihlar: 13. Festival za tretje življenjsko obdobje	10
Svetovni dan boja proti nasilju nad ženskami	11
Emi Vega: Začasna raba prostora	12
Tanja Legat Lokar: 1. konferenca trajnostne gradnje	14
Leto kina v Kinodvoru	15
Erika Pečnik: Bralni projekt Poletavci	17
Dušan Muc: Mozaik moje Ljubljane	17
Staša Cafuta Trček: Vtisi tujih turistov o Ljubljani	19
Nada Breznik: Mestna štipendistka Meta Grgurevič	20
Stane Jagodič: Nagrajena fotografija Mateja Pilica	21
Mirjana Ribič: Zlatarna Celje	22
Mirjana Ribič: Podjetje Interseroh	23
Emi Vega: Ljubljanski hostli V	24
Moje ulice: Pavle Jakopič	25
Petra Hladnik, Igor Nekrep: »Zlata lepota« – grožnja Ljubljanskemu barju	26
Marjana Hönigsfeld Adamič: Biotska pestrost diatomej v Ljubljani	27
Četrtni razgledi	28
Dr. Brigita Jamnik: Obisk v vodarni Kleče	35
Ljubljanski vestnik	36
Okoljske meritve	39
Energetika Ljubljana v novi kurilni sezoni	40

Fotografiji na naslovnici:

Zgoraj: Jesenska Ljubljana, foto: Dunja Wedam
Spodaj: Začasno urbano pohištvo na Slovenski
cesti, foto: Dunja Wedam

Fotografija na strani 3:

Marko Peterlin, foto: Primož Korošec

Avtorica nepodpisanih besedil
je odgovorna urednica Nada Šumi.

Izdajatelj: Mestni svet
Mestne občine Ljubljana,
Mestni trg 1. Zanj: župan
Zoran Jankovič. Uredniški
odbor: Mitja Meršol
(predsednik), Tjaša Ficko,
Vesna Kos – Bleiweis, Aleš
Kardelj, Stanka Ritonja.
Odgovorna urednica
in lektorica: Nada Šumi,
kontakt: 041/737 863,
glasilo.ljubljana@ljubljana.si.
Avtorica logotipa: Petra
Černe Oven, Studio ID,
Oblikovalska zasnova:
Miljenko Licul. Naslov
uredništva: Glasilo
Ljubljana, Mestni trg 1,
Ljubljana. Tisk: Set
d.o.o., Grafična priprava:
Lupa design. Naklada:
121.500 izvodov.
Natisnjeno na okolju
prijaznem papirju. Glasilo
brezplačno prejme vsako
gospodinjstvo v Mestni
občini Ljubljana.

Preureditev Slovenske ceste pomeni za promet v mestu korenit preobrat. Precej večji kot postopno zapiranje srednjeveškega dela mesta za motorni promet. Predvsem zato, ker je Slovenska v nasprotju z nabrežji Ljubljane bila in je še vedno glavna prometnica mesta. Ja, še vedno, tudi po njenem domnevem zaprtju.

Že dejstvo, da je bila sprememba prometnega režima na Slovenski cesti med Figovcem in Zvezdo v medijih najavljena kot »zaprtje« ceste, govori o prevladujočem načinu dojemanja prometa pri nas. Beseda »promet« je v vsakdanjem komuniciranju postala sinonim za osebni avtomobilski promet. Če po cesti ni več dovoljen promet z osebnimi avtomobili, je cesta pač zaprta, ali ne?

Resnica je ravno nasprotna. Po Slovenski se lahko po novem vsaj v prometnih konicah prepelje precej več potnikov kot prej. Hitrejši in bolj pogosti avtobusi, ki jim ni več treba stati v zastojih, zlahka nadomestijo manjkajoče potnike v osebnih avtomobilih. En sam zgibni avtobus v konici prepelje precej prek 120 potnikov, kolikor bi jih ob povprečni zasedenosti prepeljalo 100 osebnih avtomobilov, ki bi v stoječi koloni po celotni dolžini zasedli oba nekdanja pasova med Figovcem in Zvezdo. En sam avtobus, ki mu zdaj ni več treba čakati v tej isti koloni, da bi na primer zavil levo.

Skupaj z uvedbo rumenih pasov za avtobuse po Celovski in Dunajski, kakršne smo pred leti pravzaprav že imeli in ki so se spremembi prometne ureditve pridružili povsem nenapovedano, je preureditev Slovenske poskrbela za to, da ima odslej velik del prebivalcev Ljubljane povsem realno možnost izbire prometnega sredstva. Če vam poganjanje pedalov ne leži ali pa nimate ustrezne opreme za kolesarjenje v dežju, lahko greste zdaj pač na avtobus. In to ne da bi se morali odpraviti na pot pol ure prej. Avto ni več ne edina ne najbolj privlačna možnost za vožnjo po mestu, in to je za to mesto radikalen preobrat na bolje.

Za mnoge, ki so v zadnjem desetletju ali dveh prilagodili svoj življenjski slog vožnji z avtomobilom, je ta preobrat morda stresen, a priznati je treba, da ni prišel nenapovedano. Mnoga večja mesta po svetu in celo v naši bližnji okolici so že precej pred Ljubljano prišla do ugotovitve, da z avtomobili preprosto ni mogoče učinkovito organizirati prometa v mestu, ker zasedejo preveč prostora tako med gibanjem kot med mirovanjem. Ko gremo na Dunaj, v Gradec, München, Budimpešto ali pa celo v Zagreb, je jasno, da se po mestu ne splača voziti z avtom. Vsa omenjena mesta vlagajo precej sredstev v dobro delujoč javni potniški promet, tudi zato, da jim ne bi bilo treba neprestano graditi in vzdrževati novih in novih cest. V letošnjem proračunu Mestne občine Ljubljana je na primer za cestni promet in infrastrukturo namenjenih skoraj 40 milijonov evrov, od katerih jih je 9 namenjenih za javni potniški promet, ostalo pa pretežno za tekoče vzdrževanje mestnih cest.

A to je le kaplja v morje. Življenjski slog, prilagojen neprestanim vožnjam z avtomobili, prinaša še vrsto drugih neposrednih in posrednih stroškov tako občinam in državi kot prebivalcem. Ko se družine in podjetja preselijo na obrobje, kjer je prostora več in je dostopnost z avtomobili lažje urediti, ni potrebno poskrbeti le za nove ceste, ampak vsaj še za vodovod, kanalizacijo, elektriko in odvoz smeti ter vse to tudi vzdrževati. Sledijo težave z odvajanjem vode in poplavam ob močnih padavinah zaradi velikanskih asfaltiranih površin cest in parkirišč. Temu se pridruži še drastično povečana poraba energije za promet, ki ni le dodaten strošek gospodinjstev, ampak tudi problem energetske bilance države, tako kot so problem države močno povečanje izpustov toplogrednih plinov, pozidava kmetijskih zemljišč ali slabše zdravje prebivalcev zaradi premalo gibanja in preveč onesnaževanja.

Zato ne bo nič narobe, če bo morda malo večja gneča na cestah v mestu tudi koga, ki se v mestno središče vsak dan vozi iz krajev, ki jih mestni potniški promet ne doseže neposredno, spomnila na druge možnosti: sopotništvo, vlaki, primestni avtobusi ali sistem »parkiraj in prestopi« vsi pripomorejo k učinkovitejši organizaciji mestnega prometa.

Medtem ko so na novi Slovenski cesti avtobusi končno dobili svoj prostor pod soncem, pa prebivalci mesta še čakamo na možnost, da bomo lahko sodelovali pri snovanju končne ureditve Slovenske ceste. Ni treba, da bo tako perfekcionistična kot prenovljena Čopova ali Petkovškovo nabrežje, bo pa gotovo pomagalo, če bo po meri njenih rednih uporabnikov. Teh pa nas je kar nekaj. In vsi bomo imeli veliko povedati, še posebej, če nas ne bo nihče nič vprašal.

Marko Peterlin, Inštitut za politike prostora

Biotska pestrost diatomej Ljubljanske

Z razstave naravnost v svet mode

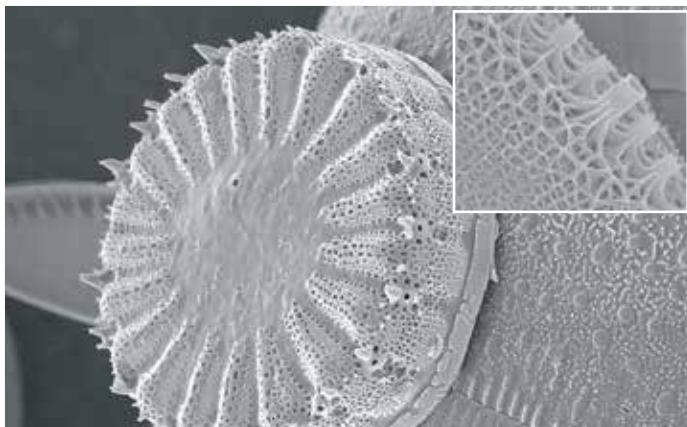

Marjana Hönigsfeld Adamič, LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine

Fotografiji: arhiv Aquaviva

Pogovor s soavtorjem razstave diatomej dr. Kazimirjem Drašlarjem (v sredini) ob najlepšem razstavljenem primerku, »kraljici razstave«, ki je bila poleti na ogled na Krakovskem nasipu.

Nekatere vrste diatomej spominjajo na čudovito okrašene škatlice. Desno zgoraj: Detajl s "čipkastega prtička", diatomeje z imenom *Thalassiosira weissflogii*.

Alge. Na kaj vas spomni ta beseda? Na sluzasto oblogo rečnega dna? Na poletno »cvetenje« jezera ali morja? Na prehranski dodatek? Vidimo alge kot hrano in celo gorivo prihodnosti? Vse to so alge - in še mnogo več. Prave lepote med njimi so kremenaste alge ali diatomeje. Celično steno teh drobcenih enoceličnih bitij gradi kremen (SiO₂). Po kremenastem okrasju jih spoznamo. Krhek skelet pa je tudi vse, kar od teh organizmov ostane, ko odmro. Toda dokler živijo, oddajajo kisik, bistven element za življenje. Kar 40 % kisika na našem planetu pridelajo diatomeje! V tem pogledu se prav nobena živa bitja ne morejo kosati z njimi.

Ljubljanka pa v svojem porečju skriva nekaj sto vrst diatomej

Kremenaste alge vsebujejo klorofil, ki ob sodelovanju sončne svetlobe omogoča nastajanje organske snovi, s katero se hranijo vodni mikroorganizmi in žuželčje ličinke. Množice diatomej so pravi »podvodni travniki«, kjer se začnajo prehranske verige in se nadgrajujejo v splet. Raziskovalci ocenjujejo, da te alge vežejo četrtno globalnega ogljika!

Že Mali princ je vedel, da je »bistvo očem nevidno«. Takšni so tudi ti mikroskopsko majhni pridelovalci hrane – nepogrešljivi za vsak vodni ekosistem, a vendarle našim očem nevidni. Majhnost nadomeščajo z množičnostjo in neverjetno vrstno pestrostjo: na cm² rečnega dna jih lahko živi več kot milijon, samo reka Ljubljanka pa v svojem porečju skriva nekaj sto vrst diatomej. Prav zato smo se odločili pod vrstičnim elektronskim mikroskopom ta majcena čudesa naše reke povečati tudi več kot 50.000-krat in tako pokazati na njihov neprecenljiv pomen za življenje v vodi. Nekaj deset mikronov »majhne« kremenaste alge so na razstavnih panojih dosegle razsežnosti enega metra! Miniature umetnine narave z raznolikimi ornamentami pri nekaterih vrstah spominjajo na okrogel čipkast prtiček, pri drugih na umetno okrašeno šatuljo. Vsekakor so vredne ogleda.

Kremenaste alge so uveljavljen kazalnik kakovosti in zdravja vodnega okolja

Življenjsko okolje diatomej je zelo raznoliko: najdemo jih v oceanih in morjih, rekah in potokih, jezerih in izviri, močvirjih in barjih. Celu na mahovih in na drevesni skorji je dovolj vlage za življenje teh drobcenih bitij! Pestrejšje je vodno okolje, več vrst alg lahko najdemo. Koliko vrst diatomej živi na planetu? Odgovor ni lahek. Morda milijon ali dva, doslej pa je znanih nekaj tisoč morskih in sladkovodnih vrst. Toda znanstvenike še zaposluje vprašanje, kaj sploh je vrsta diatomeje, saj je šele elektronski mikroskop omogočil vpogled v drobne strukture njihovih kremenastih ogrodij, značilnih

za posamezne vrste. Vsak dan opisujejo nove oblike, nove strukture in podrobnosti, ki vodijo do novih vrst.

Diatomeje so svetovljanke. Večino vrst najdemo po vsem svetu, zato težko govorimo o ogroženosti vrst ali skupin. Posamezne vrste pa žive le v določenih vodnih habitatih. Če jih prizadenemo, onesnažimo ali uničimo, izginejo tudi zanje značilne drobcene alge. Zato je vrstni sestav skupaj s pogostostjo vrst kremenastih alg uveljavljen kazalnik kakovosti in zdravja vodnega okolja.

Razkošna biodiverzitetna Ljubljanka

Reka sedmerih imen Ljubljanka gosti izjemno razkošno biodiverzitetu. Kako tudi ne! Pomislimo na njeno porečje! Na pritoke iz cerkniškega in pivškega zaledja, na kraški podzemni svet s Planinsko in Postojnsko jamo, številne izvire, ponore in bruhalnike. Ljubljansko barje je njen zadnji neukrotljiv poskus prestopanja meja struge, nato se ob prestolnici umiri in kmalu zatem izlije v Savo.

Čudovita raznolikost povodja Ljubljanke nudi najbolj različne in posebne življenjske prostore vodnim, jamskim in drugače na vodo vezanim vrstam živali in rastlin – tudi diatomejam. Vsaj dve tretjini od okrog 500 vrst kremenastih alg iz slovenskega »šifrant« alg, ki ga uporabljamo za vrednotenje kakovosti voda, živi v porečju Ljubljanke. Vrstna pestrost, s katero se kiti le redkokatera evropska reka, je znak dobre ohranjenosti vodnega ekosistema reke s sedmerimi imeni. Ker lahko krivdo za različna onesnaženja in škodljive spremembe v vodah pripišemo izključno človeku, je naša dolžnost, da poskrbimo za ohranitev in dobro stanje voda, kakor je zapisano v ciljnih evropske okvirne vodne smernice.

Razstava diatomej

se je z bregov Ljubljanke preselila v Arboretum Volčji potok; selila se bo še na druga prizorišča po Sloveniji in, kakor kaže, tudi v tujino. Razstavljen kremenaste lepote pa so pritegnile tudi pozornost mimoidočih, ki imajo še posebej izostren čut za oblikovanje in estetiko: arhitektov, industrijskih oblikovalcev in tudi kreatorjev modnih pletenin. Navdih, v naravi spleten iz kremenca, je postal izziv v svetu mode. Ali je mogoče te nežne

strukture prenesti v drug svet, se poigrati s pletenino in z njo mehko oviti človeško telo? Ni lahko, toda Tomaž in Urška Draž sta sprejela igrino in pokazala, da je mogoče. Diatomeje so zaživele povsem novo življenje na modni pisti v Kinu Šiška, na jesenskem *Fashion weeku*, in osupnile privrčence modnih novosti, posebej pletenin.

Drobcenim diatomejam želimo še naprej srečno pot v svet visoke mode in da bi s seboj ponesle misel o prepletenosti našega življenja z vodo in z naravo, zavest o neizprosni nuji, da spoštujemo živa bitja, ki nas obdajajo in nam zagotavljajo lepše življenje.

Vode povezujejo

Leto 2013 je Generalna skupščina Združenih narodov razglasila za Mednarodno leto sodelovanja na področju voda. Številne akcije, mednarodne, nacionalne in lokalne, so že bile namenjene vodi, najpomembnejšemu naravnemu viru. Izobraževale so, ozaveščale, spodbujale primere preudarnega ravnanja z vodnimi viri. Letos vode povezujejo. Bomo tokrat uspešnejši?

Razstavo je pripravil LUTRA, Inštitut za ohranjanje naravne dediščine v okviru projekta LIFE AQUAVIVA - Živa voda od biodiverzitet do pipe (LIFE10 INF/SI/000135) in v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za biologijo (NIB). Partnerja projekta LIFE: Inštitut za vode RS in HOPA d.o.o. Sofinancerja projekta LIFE: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje in Holding Slovenske elektrarne d.o.o. Koordinatorica projekta: Marjana Hönigsfeld Adamič (Inštitut LUTRA)

Vzorce je pripravil in izbral: dr. Gorazd Kosi (NIB) Mikrofotografije z vrstičnim elektronskim mikroskopom na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je izdelal dr. Kazimir Drašlar. Grafično je razstavo oblikoval: Zvone Kosovelj Razstavni prostor na Krakovskem nasipu je omogočil: Turizem Ljubljana